

SAĞLIKLI KENTLER BİRLİĞİ SANDIKLI KONFERANSI

Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin İzlenmesi

26 Ekim 2019

Sürdürülebilir Kalkınma 2030 Gündemi

- **Dünyamızı Dönüştürmek: Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 Gündemi;**
 - 25 Eylül 2015'te,
 - Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda,
 - Devlet Başkanlarının imzasıyla kabul edilmiştir.
 - 2000-2015 yılları için BM tarafından ilan edilen Bin Yıl Kalkınma Hedefleri (MDG) sürecinin devamı niteliğindedir.
 - MDG ile kaydedilen gelişmeleri sürdürmeyi ve eksik kalan hususları tamamlamayı hedeflemekte,
 - Küresel dayanışma ruhu içinde, özellikle en yoksul ve kırılgan durumda olanlar gözetilerek uygulanması gerekmekte,
 - Hükümetler, yerel yönetimler, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının yoğun eşgüdüm içerisinde olmaları beklenmekte...

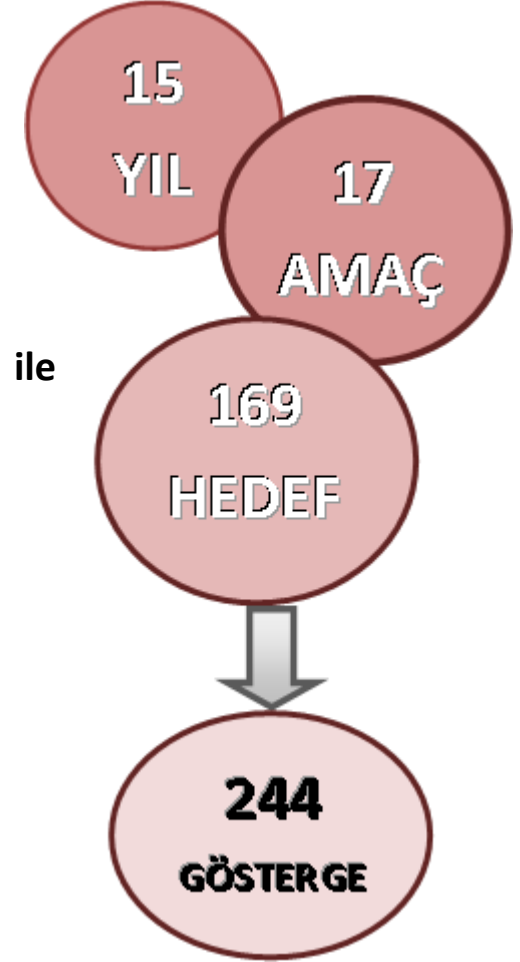
2030 Gündeminde Göstergelerin Rolü

2030 Gündemi kapsamında;

- İlan edilmiş olan küresel amaç ve hedefler,
- Bu doğrultuda belirlenecek ulusal politikalar, kalkınma stratejileri vb...

İstatistiki gösterge çerçevesi ile izlenecektir...

Farkındalık → Sahiplenme → Plan/Program/Uygulama → İzleme

Sürdürülebilir Kalkınma Gündeminde Ulusal İstatistik Sistemlerinin Rolü

BM Genel Kurul kararı;

- *“Yüksek düzeyli siyasi forumdaki izleme ve takip, Genel Sekreter tarafından BM Sistemi ile işbirliği içinde hazırlanacak yıllık izleme raporu ile gerçekleşecek; söz konusu rapor **ulusal istatistik sistemleri tarafından üretilen** ve bölgesel düzeyde derlenen verilerin oluşturduğu küresel gösterge çerçevesine dayanacaktır.”*

BM Genel Kurulu Kararı, Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development, (25 Eylül 2015)
<https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld> (Sayfa 33, Madde 83)

BM İstatistik Komisyonu kararı;

- *“Ulusal istatistik sistemlerinden elde edilen resmi istatistiklerin ve verilerin küresel gösterge çerçevesi için gerekli temeli oluşturduğunu... ve aynı zamanda ulusal istatistik ofislerinin, ulusal istatistik sisteminin koordinatörü olarak rolünü vurgulamaktadır.”*

BM İstatistik Komisyonu'nun 48. oturumu (7-10 Mart 2017)
<https://unstats.un.org/unsd/statcom/48th-session/documents/Report-on-the-48th-session-of-the-statistical-commission-E.pdf> (Sayfa 8, Madde 6)

BM-Avrupa Ekonomik Komisyonu, Avrupa İstatistikçiler Konferansı Deklarasyonu;

- *“Ulusal istatistik ofisleri, sürdürülebilir kalkınma amaçlarının profesyonel, bağımsız ve tarafsız bir biçimde ölçümüne uzmanlıkları ile katkıda bulunmayı taahhüt etmektedirler.”*

22 Temmuz 2015
https://www.unece.org/fileadmin/DAM/stats/documents/ece/ces/2015/CES_89_Add.1-E.pdf

TÜİK'in Sorumluluğu İzleme ve Koordinasyon

- ✓ [Resmi İstatistik Programında](#) yer alan kurumlar ile iletişim-koordinasyon
- ✓ Mevcut olan göstergeleri derlemek ve metaveri bilgileri ile birlikte -uygun bir dağıtım kanalıyla- yayımlamak ([Haber Bülteni](#)),
- ✓ Üretilmeyen göstergelerin üretimini teşvik etmek,
- ✓ Göstergelerden sorumlu uluslar arası kuruluşlarla (vasi kuruluş) iletişim,
 - ✓ Göstergeleri raporlamak, doğrulamak vb.
- ✓ Farkındalık artırmaya yönelik toplantı ve çalıştaylar düzenlemek

Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Veri Tabanı

- Küresel veritabanı

<https://unstats.un.org/sdgs/indicators/database/>

- Tüm değişkenlere ait metaveri dosyaları;

<https://unstats.un.org/sdgs/metadata/>

Sürdürülebilir Kalkınma Göstergelerinin İzlenmesi ve Yerel Yönetimler

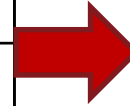
2030 Gündemi;

Paragraf 34. Sürdürülebilir kentsel gelişim ve yönetimin, çalışanların yaşam kalitesi için çok önemli olduğu değerlendirilmektedir. Topluluk uyumu ve kişisel güvenliği artırmak, şehirleri ve insan yerleşimlerini yenilemek ve planlamak, yenilikçiliği ve istihdamı teşvik etmek için yerel makamlar ve topluluklarla birlikte çalışılacağı belirtilmektedir. Çevresel açıdan sağlıklı yönetim ve kimyasalların güvenli kullanımı, atıkların azaltılması ve geri dönüşümü ile su ve enerjinin daha verimli kullanılması da dahil olmak üzere; kentsel faaliyetlerin, insan sağlığı ve çevre için tehlikeli kimyasalların olumsuz etkileri azaltılacaktır. Şehirlerin küresel iklim sistemine etkilerini en aza indirmek için çalışılacağı belirtilmektedir. Ulusal kırsal ve kentsel gelişim stratejileri ile politikadaki nüfus eğilimleri ve projeksiyonları dikkate alınacaktır.

AMAÇ 11 - Sürdürülebilir Şehir ve Yaşam Alanları

✓ Bu amaç altında toplam **10 küresel hedef** belirlenmiştir.

Hedef 11.1	2030'a kadar herkesin yeterli, güvenli ve uygun fiyatlı konut ve temel hizmetlere erişiminin sağlanması ve gecekonduların iyileştirilmesi
Hedef 11.2	2030'a kadar özellikle kırılgan durumda olan insanların, kadınların, çocukların, engellilerin ve yaşlıların ihtiyaçlarına özel önem gösterilerek, yol güvenliğinin geliştirilmesi, özellikle toplu taşıma sisteminin geliştirilmesiyle herkesin güvenli, uygun fiyatlı, erişilebilir ve sürdürülebilir ulaşım sistemlerine erişiminin sağlanması
Hedef 11.3	2030'a kadar her ülkede katılımcı, bütünleşik ve sürdürülebilir yerleşim yerlerinin planlanması ve yönetimi için kapasitesinin geliştirilmesi ile kapsayıcı ve sürdürülebilir kentleşmenin sağlanması
Hedef 11.4	Dünya'nın kültürel ve doğal mirasını korumak ve sahip çıkmak için çalışmaların desteklenmesi
Hedef 11.5	2030'a kadar yoksulların ve kırılgan durumdaki insanların korunması temel alınarak suyla ilgili afetler de dahil olmak üzere küresel gayri safi yurt içi hasılayla ilgili doğrudan ekonomik kayıpların önemli oranda düşürülmesi; ölümlerin ve afetlerde etkilenen insan sayısının önemli ölçüde azaltılması
Hedef 11.6	2030'a kadar hava kalitesine, belediye atık yönetimi ve diğer atık yönetimlerine özel önem göstererek kentlerin kişi başına düşen olumsuz çevresel etkilerinin azaltılması
Hedef 11.7	2030'a özellikle kadın ve çocuklar, yaşlılar ve engelliler için, güvenli, kapsayıcı ve erişilebilir yeşil ve herkese açık alanlara erişimin sağlanması
Hedef 11.a	Ulusal ve bölgesel kalkınma planlama faaliyetlerini kuvvetlendirerek, kent, kent çevresi ve kırsal alanlar arasındaki olumlu ekonomik, sosyal ve çevresel bağlantıların desteklenmesi
Hedef 11.b	2020'ye kadar kapsamaya, kaynak etkinliğine, iklim değişikliğine uyuma ve afetlere karşı dayanıklılığa yönelik entegre politikaları ve planları benimseyen ve uygulayan şehirlerin ve insan yerleşimlerinin sayısının önemli ölçüde artırılması ve Sendai Afet Riskini Azaltma Çerçeve Eylem Planı 2015-2030 doğrultusunda bütüncül bir afet risk yönetiminin her düzeyde geliştirilmesi ve uygulanması
Hedef 11.c	Yerel malzemeler kullanılarak, sürdürülebilir ve dayanıklı binaların inşası için, EAGÜ'lerin finansal ve teknik yardımları da içerecek şekilde desteklenmesi

Bu hedefler; şehirlerde uygun fiyatlı ve güvenli konut ve temel hizmetlere erişimin sağlanması, toplu taşıma hizmetlerinin geliştirilmesi, hava kalitesinin ve atık yönetiminin iyileştirilmesi, yeşil alanların artırılması, şehrin kültürel ve doğal mirasına sahip çıkılması gibi 5393 Sayılı Belediyeler Kanunu'nda açıkça tanımlanmış olan belediyelerin temel görev ve sorumlulukları ile tamamen örtüşmektedir.

AMAÇ 11 - Sürdürülebilir Şehir ve Yaşam Alanları

✓ Amaç 11 altındaki hedeflerin takibine yönelik olarak toplam **14 küresel gösterge** mevcuttur.

Gösterge Kodu	Küresel Gösterge Adı	Resmi İstatistik Programı'na Göre Sorumlu Kuruluş	Mevcudiyet Durumu
11.1.1	Gecekondu, gayri resmi yerleşim yerleri veya yetersiz konutlarda yaşayan kent nüfusunun oranı	TÜİK	Mevcut değil
11.2.1	Cinsiyet, yaş ve engellilik durumuna göre, toplu taşıma araçlarına kolay erişimi olan nüfusun oranı	TÜİK	Mevcut
11.3.1	(Yerleşim amaçlı) Arazi tüketim oranının nüfus artış hızına oranı	RİP'te yer almıyor	
11.3.2	Düzenli ve demokratik işleyen kentsel planlama ve kent yönetimine, sivil toplumun doğrudan katılım mekanizması bulunan şehirlerin oranı	RİP'te yer almıyor	
11.4.1	Mirasın türüne (kültürel, doğal, karma ve Dünya Mirası olma durumu), yönetim düzeyine (merkezi/yerel yönetim), harcama tipine (işletme/yatırım harcamaları) ve özel fon tipine (bağışlar, özel ve kar amacı gütmeyen sektör ve sponsorluk) göre tüm kültürel ve doğal mirasın korunması ve muhafazası için kişi başına yapılan kamu ve özel harcama tutarı	Kültür ve Turizm Bakanlığı	Mevcut (Genel devlet harcaması)
11.5.2	Afetlerden kaynaklanan, temel hizmetlerin aksama sayısı ve kritik altyapıya zarar veren doğrudan ekonomik kayıpların küresel GSYH'ye oranı	AFAD	AFAD
11.6.1	Düzenli olarak toplanan ve uygun nihai işlem uygulanan kentsel katı atıkların toplam kentsel katı atıklara (şehir bazında) oranı	TÜİK	Mevcut
11.6.2	Şehirlerdeki (nüfusa göre ağırlıklı) ince partikül maddelerin (örneğin PM2.5 ve PM10) yıllık ortalama seviyeleri	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Mevcut (il düzeyinde)
11.7.1	Cinsiyet, yaş ve engellilik durumuna göre kamu kullanımına tamamen açık, yapılaşmış alanların şehirlerdeki ortalama payı	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Mevcut değil
11.7.2	Cinsiyet, yaş, engellilik durumu ve olay yerine göre, son 12 ay içinde fiziksel ya da cinsel taciz mağduru kişilerin oranı	İçişleri Bakanlığı	Mevcut değil
11.a.1	Nüfus projeksiyonları ve kaynak ihtiyaçlarını entegre eden kentsel ve bölgesel kalkınma planlarının uygulandığı şehirlerde yaşayan nüfusun oranı	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Mevcut değil
11.b.1	Sendai Afet Riskini Azaltma Çerçeve Eylem Planı 2015-2030 ile uyumlu ulusal afet riski azaltma stratejisi olan ve uygulayan ülkelerin oranı	AFAD	Mevcut değil
11.b.2	Sendai Afet Riskini Azaltma Çerçeve Eylem Planı 2015-2030 ile uyumlu ulusal afet riski azaltma stratejisi olan ve uygulayan yerel yönetimlerin oranı	AFAD	Mevcut değil
11.c.1	En az gelişmiş ülkelerde, yerel malzemeler kullanılarak inşa edilen ve tadilat yapılan dayanıklı, sürdürülebilir ve kaynak etkin binalara tahsis edilen finansal yardım oranı	RİP'te yer almıyor	

Yerel Yönetimler İle İlişkili Amaç 11 Haricindeki Hedef ve Göstergeler

- ✓ Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Dünya Teşkilatı (UCLG) sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin gerçekleştirilebilmesi için yerel yönetimlere düşen görevlerin Amaç 11'den fazlasını kapsadığının altını çizerek, 169 küresel hedeften 92'sinin yerel yönetimlerin faaliyetlerinden etkilendiğini tespit etmiştir.
- ✓ "Dünyamızı Değiştirmek: Sürdürülebilir Kalkınma 2030 Gündemi" metninde de, belirlenen amaç ve hedeflerin başarıyla uygulanmasında yerel yönetimlerin önemi birçok yerde vurgulanmıştır.
- ✓ UCLG tarafından yerel yönetimlerin faaliyetlerinden etkilendiği tespit olunan ve Amaç 11 dışında kalan **küresel hedeflere örnekler:**

Hedef 2.1 - 2030 yılına kadar, açlığa son vermek ve özellikle yoksullar ve bebekler de dâhil kırılgan durumda olan insanlar başta olmak üzere herkes için yıl boyunca güvenli, besleyici ve yeterli gıdaya erişim sağlamak

Hedef 3.9 - 2030 yılına kadar tehlikeli kimyasallar ile hava, su ve toprak kirliliği ile kontaminasyonundan kaynaklanan ölüm ve hastalıkları kayda değer miktarda azaltmak

Hedef 4.2 - 2030'a kadar tüm kız ve erkek çocuklarının, ilköğretime hazır hale getirilmesi için, nitelikli erken çocukluk gelişimi ve bakım hizmetleri ile okul öncesi eğitime erişimini sağlamak

Yerel Yönetimler İle İlişkili Amaç 11 Haricindeki Hedef ve Göstergeler (Devamı)

Hedef 6.1 - 2030'a kadar herkes için güvenilir ve karşılanabilir içme suyuna evrensel ve adil erişim sağlamak

Hedef 7.2 - 2030'a kadar yenilenebilir enerjinin küresel enerji bileşimi içindeki payını önemli ölçüde artırmak

Hedef 13.3 - İklim değişikliğinin önlenmesi ve etkilerinin azaltılması ile iklim değişikliğine uyum ve erken uyarı konularında eğitim, farkındalık bireysel ve kurumsal kapasite geliştirmek

Hedef 14.1 - 2025'e kadar deniz atıkları ve besin maddesi kirliliği dâhil, özellikle karasal faaliyetlerden kaynaklanan her türlü deniz kirliliğini önlemek ve kayda değer miktarda azaltmak

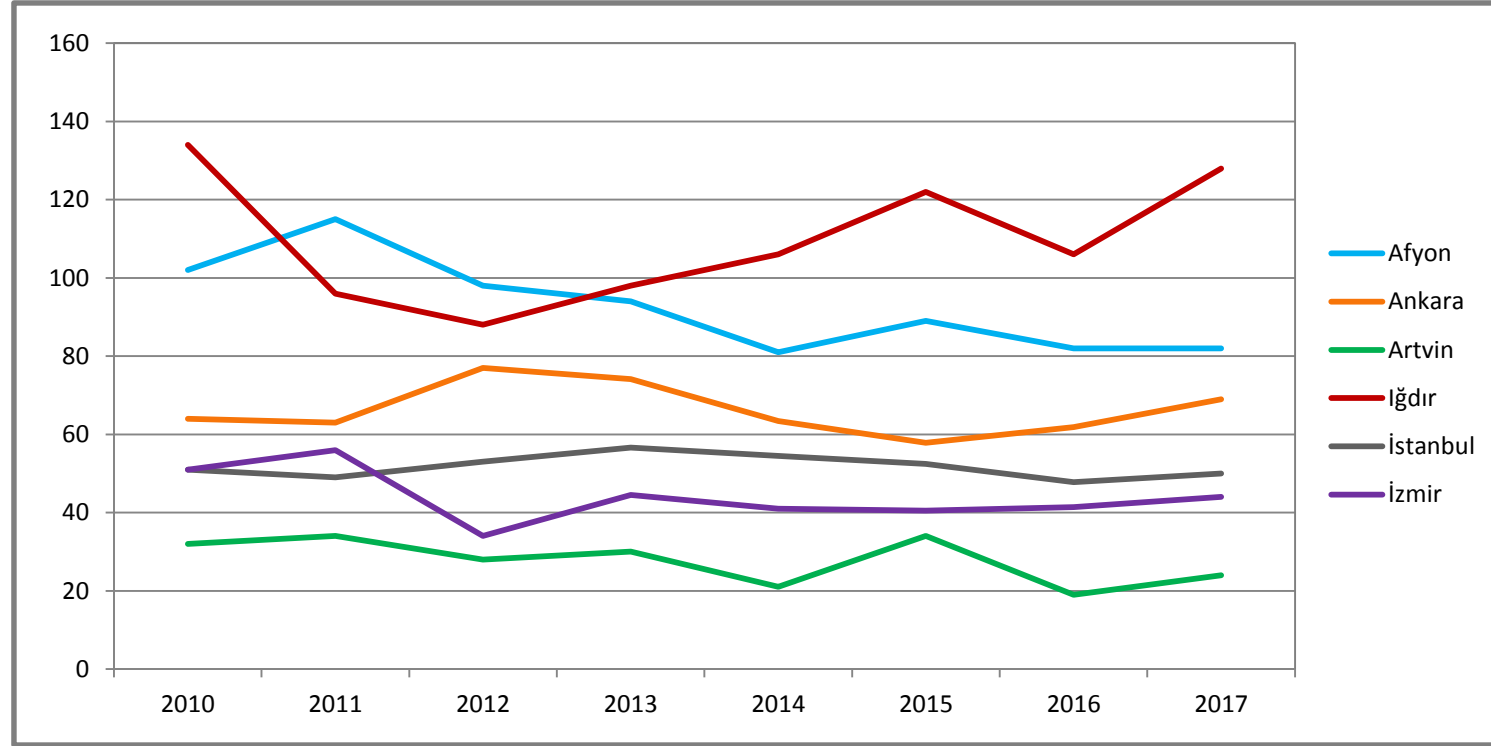
Hedef 16.6 - Her düzeyde etkili, hesap verebilir ve şeffaf kurumlar geliştirmek

Yerel Yönetimler İle İlişkili Amaç 11 Haricindeki Hedef ve Göstergeler

- ✓ Yerel yönetimlerin iş ve işlemlerinin dolaylı veya doğrudan doğruya etkileyeceği küresel göstergelere örnekler;
 - ✓ 1.4.1 - Temel hizmetlere erişim sağlayan hanelerde yaşayan nüfusun oranı
 - ✓ 5.5.1 - Ulusal parlamentolardaki ve yerel yönetimlerdeki kadınların sandalye oranı
 - ✓ 6.1.1 - Güvenilir şekilde yönetilen içme suyu hizmetlerini kullanan nüfusun oranı
 - ✓ 6.2.1 - Sabun ve su ile el yıkama imkanı dahil olmak üzere güvenilir şekilde yönetilen atıksu ve kanalizasyon hizmetlerini kullanan nüfusun oranı
 - ✓ 6.3.1 - Güvenilir şekilde arıtılmış atıksu oranı
 - ✓ 7.1.1 - Elektriğe erişebilen nüfusun oranı
 - ✓ 7.1.2 - Isıtma, aydınlatma ve yemek yapmada temiz yakıt ve teknoloji kullanan nüfus oranı
 - ✓ 9.1.1 - Her mevsim geçit veren yolların 2 km yakınında yaşayan kırsal nüfusun oranı
 - ✓ 9.4.1 - Katma değer birim başına CO2 emisyonu
 - ✓ 11.1.1 - Gecekondu, gayri resmi yerleşim yerleri veya yetersiz konutlarda yaşayan kent nüfusunun oranı
 - ✓ 11.6.1 - Düzenli olarak toplanan ve uygun nihai işlem uygulanan kentsel katı atıkların toplam kentsel katı atıklara (şehir bazında) oranı
 - ✓ 11.6.2 - Şehirlerdeki (nüfusa göre ağırlıklı) ince partikül maddelerin (örneğin PM2.5 ve PM10) yıllık ortalama seviyeleri
 - ✓ 11.7.1 - Cinsiyet, yaş ve engellilik durumuna göre kamu kullanımına tamamen açık, yapılaşmış alanların şehirlerdeki ortalama payı
 - ✓ 16.1.4 - Yaşadıkları alanın çevresinde yalnız yürürken kendini güvende hisseden nüfusun oranı

Örnek: Şehirlerdeki ince partikül maddelerin (PM10) yıllık ortalama seviyeleri

Veri Kaynağı: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

Arz ederim...

Didem SEZER
Türkiye İstatistik Kurumu
Sürdürülebilir Kalkınma Göstergeleri Grup Sorumlusu
Tel: 454 7602
didem.sezer@tuik.gov.tr